

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általaltok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.
Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: DEBRECZENYI GYULA KÖNYVNYOMDÁJA (Iskola-utca 4. sz.)

A függetlenségi párt.

(x) Ország-világ előtt ismeretes, sőt immár a verebek is csiripelik, hogy a függetlenségi párt egy nagy része kész az ördögtől kezdve egész Tisza Kálmánig és Bánffy Dezső báróig mindennel és mindenkiel szövetkezni, ha arról van szó, hogy a katolikusoknak árthatnak.

Jó ideig csendesség volt a felszínen, de csak a felszínen, alattomban a sötétben folyt a titokzatos munka, mely a katolikusok alá aknákat rakott. Most egyik a másik után robban fel s a katolikusok néma csodálkozással veszik észre, hogy teljes erővel megindult ellenük a harc. Hogy miért? Ki adott rája okot? talán maguk a támadók sem tudnák megmondani. Csak a vörös posztót látják, a katolikus nevet, s rögtön vérbe borul a szemük.

A támadást a függetlenségi párt vezeti, a melynek vezére a nagy Kossuth Lajos fia, Kossuth Ferencz. Az első csatasorban állanak *Könjútly Béla, Eötvös Károly, Olay Lajos, Rátkay László*, ezeknek már nincs mit veszteniök, mögöttük a biztatók, a pszichológusok alattomos serege, a kik békéről beszélnek, a türelmességről fuvoláznak, de nyíltan a sorompóba kiállani nem merészelnék, hiszen ők azok, a kiknek ajkáról a szabadság, egyenlő-

ség és egyenjóság méze csorog, csak nem illenek blamirozni magukat a nagy világ előtt, hogy másik szavukkal a zsarnokságról beszéljenek.

Igy volt ez az egyházpolitikai küzdelmek idején s az előtt még inkább. Tisza Kálmán és kormányparti csatlósai a római pápához irtak levelet, a melyben annak támogatásért koldultak, alattomban pedig készítettek a talajt, hogy az elámitott, készületlen katolikusokat befojtsák abba az ingoványba, a melyet azok a saját lanyhaságukkal készítettek elő. Mikor a polgári házasságot s a többi, a katolikusok hitelvei ellen irányuló törvényzikket kellett volna megszavaztatni, nem átalottak a nagy Kossuth Lajoshoz fordulni, hogy annak szava fegyver legyen a katolikusok ellen vivott háboruban. Megkapták tőle a választ: *Az egyházpolitikai törvények érdekében az ördöggel is szövetkezni kell.*

Tehát Tisza a katolikus főpapság és klérus segítségével igyekezett tönkretenni a függetlenségi pártot, később a függetlenségi párttal igyekezett tönkretetni a katolikusokat, s most, mikor a függetlenségi párt nagyobbik része vad elkéséssel támad a katolikusokra, ki kételkedhetnek, hogy ismét az ő és társai intézik alattomban a küzdelmet. A napokban, mikor városunk falai között

dikciózott, az *áldott békéről* beszéltek, ajkai, melyeket némely irányban reakcionárius áramlatok megzavarhatnak, de hiszen azon huszonöt év alatt, a míg Magyarország felekezeti békéjét aláasta, megismerhette mindenki, hogy nincs előtte eszköz és mód, a melyet a katolikusok tönkretevésére szívesen ne alkalmazna.

Most Tisza Kálmán még a *legnagyobb fellényugalomról* beszél, most harczol helyette a függetlenségi párt, majd eljön az ideje, mikor ő is újra a sorompóba lép s a katolikusok ezredéven szerzett jogai-ból új áldozatokat követel.

Mit akar a függetlenségi párt? Katolikus tanítóképző intézeteink államosítását. A protestánsokéi maradhatnak, a mieinket államosítani kell. Miért? Mert a kath. tanítóképző intézetekben nevelt ifjak kath. szemmel visznek magukat a nép közé. Nekik pedig a katolikus csak akkor kell, ha gyűlöli a testvéreit. Tessék megkérdezni, mire tanítja *Királyi Pál* a budai állami tanítóképző intézetben ifjainkat? Nincs nap, a melyen újabb és újabb gyalázkodásra ne takadna a katolikusok ellen. Ez kell a függetlenségi pártnak, hogy katolikus gyűlölettől lángoló tanítók menjenek községeinkbe.

Megtámadták az apácákat a katolikus iskolatestvérek vezetése alatt álló

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

Kora tavasz, kora ősz.

(Költemények. Irta: Chay Péter).

A minap kaptam ezt a költeménykötetet, hogy mondjak róla véleményt. Kívánsi voltam a szerzőre s azt a választ nyertem, hogy egy, a gazdaságál levő fiatal ember rőtta össze ezeket a sorokat. Egy-két esztendeig járta a szombat-helyi gimnázium küszöbét, eleinte szívvel-lélekkel deklinált, aztán már majd hogy őt nem deklinálták, mert nem tetszett neki a deklináció. Aztán jobbnak látta, ha hazamegy a falujába s azóta szántja a földet, a mint az ősei cselekedték. Hanem vitt magával valamit az iskola padjairól, az eszményinek, a szépnek a szeretetét, a mely azóta meglombosodott, virágokat hozott s most váratlanul előállott egy csokorral. Virágokból füzte össze, öntözte őket a természet áldó esője, meg a maga könnye, növelte a nap sugara, meg a szíve melege, ölelgette, simogatta a siró bánatos szellő, sokszor a vihar orkánya is. És még egyet. Eljártak hozzá a multból az ősök emlékei, megtanították rá, hogy ennek a drága földnek, a melyet ősei vérukkal, könnyeikkel és arcuk verejékével öntöztek, drága minden hantja

s azért szeretni kell forrón, lángolón, még akkor is, ha szuró töviseket terem.

Bevallom, hogy nem mindennapi kíváncsisággal kezdtem az olvasásba. Egy ember, a ki a mi rendszeres tanulmányainkból csak az elemieket sajátítja el, a többire a szabad természet, meg a költészet mesterei tanították s mégis annyira vitte, hogy a magyar tudományos Akadémia dícséretével tüntette ki az egyik költeményét. akkor, a mikor — ha jól emlékszem — a versenyzők pályadíjat nem, csak dícséretet arattak. Inkább kurióznak tekintetem először, s most kimondom, hogy érdemes volt elolvasni s a ki elolvassa, nem bánja meg azt a pár órát.

Tárgya első sorban a hazaszeretet. Szinte ritkaság manap poétát hallani, a ki nem alkalmi ünnepre ír hazafias verset, hanem újabb és újabb hangokat tud megpendíteni, melyek az *édes haza szeretéteről* zengenek. Vagy inkább talán azt mondhatnám, hogy a honfiai fájdalom ajza fel lantja hurjait. Alig talál valamit, a mi a jelenben vigasztalni tudná

Honszerelem volt a dajkám
Én nekem
Azon zendült legelőször
Énekem

Ott hallottam bérczen, völgyön
E hangot
Ott nyestem én daczos tölgyön.
Lombos tölgyön e lantot.

mondja mindjárt a legelső költeményében.

Függetlennek szeretné látni hazáját s ezt a függetlenséget sokszor türelmetlenül követeli. Ha van kötetében valami, a hol tulzába téved, itt található fel. Szinte biztosra veszem, hogy ifjú szíve egész lelkesedéssel csüng *Petőfin*-élvezi azokat a baragos, vad hangokat, a melyekre a nagy költő a szabadságharc izgalmai ragadták. A harc riadalma közt nem esoda, hogy oly hangokat hallatott *Petőfi*, de most a béke idején, mikor az esznék fornak estupán, nem indokoltak az erősebb hangok. De hiszen mindezek egy fiatal ember szívéből takadtak, évek multán bizonyára a komoly, alkotó erő nyer majd nála kifejezést.

Dicséri és hazaszeretetre tanítja a földmives népet:

Te vagy az, kit arra rendelt Isten.
Hogy e földre virágözönt hintsen.
Annyi jövő évnek
Uj életet adhatsz:
Halál birodalmán
Életet arathatsz!

Mai lapunk 6 oldal.

intézeteket. Fejervárott vagyunk. Hová adják a szülők gyermekeiket szívesebben, az apácákhoz-e, vagy az államilag segélyezett, vagy községi iskolákba? Feleljenek maguk a szülők. Miért van az, hogy a helybeli apácák intézetében több másfelekezeti gyermek, sőt lutheránus, kálvinista lelkészek gyermekei is vannak? Miért van ez, mert a szülők kénytelenek belátni, hogy a leggondosabb anyai nevelés és vigyázat sem képes annyit produkálni a gyermekek nevelésénél, mint az apácák, a kik nem pénzért, hanem hivatásból tanítanak és nevelnek, a kiknek nincs szórakozásuk, csak a hivatásuk körében, a kik csak Istentől várják jutalmukat s ez többre sarkal, mint a világ minden kincsei.

Miért akarják a függetlenségi, a protestánsok kiűzni apácáinkat, iskolatestvéreinket, nemcsak az iskolából, hanem mindenünne? Azért, mert rosszak, azért, mert nem teszik meg kötelelességüket? Nem! hiszen rágalmoz az, aki rosszat mond róluk, hanem azért, mert katolikusok.

Indítványozzák, hogy a katolikus püspökök, a katolikus papok ne lehessenek főrendiházi tagok, se képviselők. Miért? Azok a protestáns, kálvinista superintendensek, azok a kálvinista lelkészek különb hazafiak a katolikusoknál, tudósabbak, műveltebbek? Nem! hanem azért, mert ezek katolikusok.

Koldusnak, elég koldus már Magyarország. Most már semmi egyéb nincs hátra, mint hogy istentelen liberális legyen.

Ujra katolikus voltunkat bántják, újra azért kell szenvednünk, mert vallásunkat, hitünket drágának tartjuk. S a támadást a függetlenségi párt vezeti ellenünk.

Tegnap mondotta *Polonyi Géza* egy szenvedélyes vita végén, a melyet a protestáns Thalyval vívott:

Ne bánkódj, ha nyom a közcél terhe,
Hej! nagyobb volt őseidnek tette!
Hová verejtéked
Hull, a föld rögére,
Az alatt porladoz
Egy ezredév népe.

Az *Ezredév végén* című költeménye meg így kezdődik:

Él még a nemzet. Eltemetve nincs!
Csak még kezén a régi rabbilincs.
A rozsdá lepte, olyan régi már,
Nem is fordul már, benne tán a zár??
Ó jertek, jertek, törjük izzé-porrá,
Hadd legyen újra, mint volt. oly szabaddá...
Mint esd, könyörög, halljátok szózatát?
Adjátok vissza neki a hazát!

De nekem hazafias versei közül legjobban tetszik az *Összettel* című:

Én is szomorgok minden ősz jöttével,
Nyom engem is a lassu hervadás.
— De nem sóhajtok a hulló levéllel,
Nem érzek a szerelmesek szívével...
— Az én fájdalommal szentebb... Ó mi más!

...Hogy elszáll minden röpke kis madárka
S mélan zokogva a haló határ
Szürkülni kezd... borul a lelkem fájva:

Ha arról lesz szó, hogy a függetlenségi pártban maradjuk-e, vagy hiva legyek-e cenzul katolikus vallásomnak, — tudni fogom kötelességemet.

Azt hisszük, hogy a katolikusok tudni fogják kötelességüket hitük, vallásuk iránt.

Mire jök a szövetkezetek?

A fogyasztási szövetkezeteknek, ha nem első, de távolabbi haszna az lesz, hogy a magyar faj megtanulja a kereskedést; a szövetkezetek alkalmat szolgáltatnak sok magyar embernek, hogy beleszokják a kereskedelmi üzletbe; előtte eddig nem gyakorlott kenyérkereset nyílik, sőt a meggazdagodásnak új forrása támad. Eddig a magyar ember megvetette a kereskedést, csak földmivelés és kisipar volt foglalkozása.

Pedig míg a magyar faj a kereskedést kezébe nem veszi, szegény lesz; a haza kevés javában részesül; lesz, mint eddig, a haza munkása és napszámosa, de nem ura; más faj rakja zsebre a szülőföld kincseit. A magyar ember dolgozni fog, termel a földön, és műhelyben részint nyers, részint iparcikkeket, de ezeknek értékesítése és közvetítése mások kezében marad és lesz.

Nem elég termelni és fogyasztani, hanem a cserének haszna is kell, hogy nálunk legyen.

Minket magyarokat írott jogokkal ámitanak. Nekünk mindig csak jogokról beszélnek, de azt látjuk, hogy 1848 óta a sok jog nem tett boldoggá; a jogok hánytorgatásával nem laktunk jól; ezekkel, ezekkel sok emlegetésével nem elégedhetünk meg, a gyakorlat terére kell lépnünk; ha van jogunk kereskedni, hát kereskedjünk is.

Ne azért kereskedjék azonban a magyar hogy a munkát és dolgot kerülje, hanem, hogy résztvegyen azon előnyökben is, miket a kereskedés ad.

Forogjon a pénz magyar kezekben is, végezze a magyar faj az adást-vevést.

Nagy-bocsánat a szóért: együgyűség kell ahhoz, hogy mi csak nézzük a forgalmat és annak gyümölcseit mások vegyék és tegyék el.

Te képed ez, ó magyarok hazája...
Miattad sujt le fájó bánatár!

...Hányszor meghaltál véres szent tusákba,
Hányszor hevertél, mint hulló levél...
Lelked kiadtad végső sóhajtsába,
Szent testedet legázolták a sárba:
— Csak egy bemoesolt tetszhalott levél!

Isten esodája! veszni még sem tudtál,
Pedig körötted zugott fergeteg!
Te titkos hőse mégis felvidultál,
Mint tél közepén tündérszép virágszál,
Mely, nem tudni, miből vesz életet...

A minap hallottam, hogy ma már nem azt a kort érzük, a mely alkalmas volna a hazafias versek alkotására. O dehogynem. Ha egy egyszerű poéta, ki a fülemülétől tanult dalolni, a ki szereti ősei földjét s hallgatja a szívével, a mit neki elődjei suttognak, mondom, ha egy egyszerű poéta tud ilyen csinos költeményeket fakasztani, akadhatna akkor más is. De hát ember kell ahhoz is. Ma a zászlóvivők azok lettek, a kiknek széles e világ hazájuk, a kiknek mindenütt tud ilyen csinos költeményeket, ki csodálkoznak tehát, ha ez az új szellem kiszorítja, elnyomja azok hangját, a kik a régi dicsőségről zengenek, vagy a jelen szomorúságát

Az egész nép pénzével építik a vasutakat és szabályozzák a tolyókat és azokat egy faj használja.

Eddig csak azt hangoztatták a fogyasztási szövetkezetekről, hogy jó árut iparkodnak adni, hogy méltányos áron adják az árucikketeket, hogy nyereséget nem hajbáznak, hogy tőkéjükkel nem üznek uszortát, hogy hitelbe nem adván, elzárják a nép előtt azt, hogy szükségtelenül vásároljanak és eladósodjanak, azt takarékoságra is vezetik: mi itt azonban azt akarjuk kiemelni, arra figyelmessé tenni az embereket, hogy menjen a magyar a kereskedői pályára is, és pedig kellő számban, vegyük kezünkbe a kereskedést, mely sok százezer embernek tud adni foglalkozást és tisztességes megélhetést, sőt élelmesség és kis szerencse mellett jólétet és vagyonosodást is nyújt.

Legyen a magyar ne csak munkás és katoná, hanem kereskedő is. Neveljünk kereskedőket a szövetkezetekben.

Azt mondják: nincsen tőkénk. Hogy Magyarország pénzszegény ország: azonban hogy van az, hogy mégis ide jönnek az idegenek meggazdagodni; tőlünk veszik ki a milliányi kamatokat és nyereségyeket a külföldi emberek. — Évenként fosztogatnak bennünket.

Rakjuk össze sokan és mindnyájan forintainkat és lassankint lesz tőkénk. Az angol fogyasztási szövetkezetek rövid idő alatt 209.106.081 forintot hoztak össze és a német fogyasztók 20.084.966 márkával dolgoznak már és néhány évre az európai bankárokat érik el és mulják felül.

Összetartás, bizalom kell; ezen erények a szövetkezetek megteremtői és fenntartói.

Vállalkozzunk; álljunk össze; szerezsük támogatásunk egymást. Csöppökből állnak a világ-tengerek. És a ki mer, az nyer. a. j.

Egyről-másról.

Vendéget kaptam a napokban: régi jó barátom, kedves jó iskolatársam volt s így nagyon rosszul esett, hogy garzon lakásom nem szol-

éneklük meg s a jövő reményéről tudnának beszélni. Nem tudom, szokott-e a „Kora tarosz, kora ősz” szerzője lapokba írni, de jól tenné, ha felkeresné egyik-másik hazafias költeményével lapjainkat. Hiszen manap verseket ugys kevesen vesznek, a nagy közönség legfeljebb a jerikói lármára indul meg, hogy egy-két koronát reszkirozzon az agyonkinált költeményekért, akkor is jórészt csalódva teszi le, hogy elmegy a kedve a további próbától. Ha olvas, inkább újságjaiból olvas s itt lehetne csak élveztetni s ezt a mármár feledésbe menő irányt felderíteni.

Chay kötetének egy harmadát képezik a hazafias költemények. Természetesen, vannak közöttük gyengébbek, olyanok, a melyekben a forma nehézségi vetettek neki gáncsot, mások, a melyekben fejtegetett eszmékkal nem tud eléggé megbirkózni, vagy túlságosan szenvedélyessé válik, de általában sok szépet lehet bennük találni. Ilyenek: *Sirtások magannak. Petőfi sirja, Szülőföldem tája, a Kivándorlók*, melyekben a hont elhagyókat korholja. Formailag, tartalmilag egyik legjobb műve a *Magyar ifjakhoz* című, melylyel az Akadémia Raskó-díjára pályázott s ott dícséretet nyert.

Kedvesek az édesanyjához irt költeményei. Tetszik nekem pl. az *Édes anyám*... című:

gálhatott kedves otthonul, mert régi jó igazság az, hogy „a hol nincs, ott ne keress.“ Egy kissé zavarba jöttem a fogadtatásnál, barátom azonban segített rajtam s arra kért, hogy mutassam be neki városunkat éjjel. Ez már nehéz feladat. Szereztem két kivilágítást s mikor a markába nyomom az egyiket, a fejemhez akarta vágni. Nem mertem megmondani, hogy nálunk oly komisz a világitás, akárcsak Rátóton, beszélni kezdtem tehát a szénbányások sztrájkjáról s javában szídom a sztrájkolókat, midőn egy kőolaj-lámpa mellett ballagtunk el. Legalább ne égett volna! Legnagyobb bosszuságomra égett, még pedig úgy, hogy barátom mécsesnek keresztelte el. Védtem a várost köröm szakadtáig. A járdán nem mertem menni, mert féltem, hogy valami vízfolyókában a nyakunkat kitörjük; állandóan a kocsitún haladtunk s kérem, — ne nevéssenek ki, mert így történt, — két utcán át csak egyszer bukfenchezünk keresztül egy szemétkupacoz, a többiit szerencsésen kikerültük. Végre is a nádor utcán voltunk, hogy ott mi történt azt máskor mondom el. Most csak annyit árulok el, hogy 4 óra felé az ősz-utczába értünk; jobbról láttuk Reinitz Mihály kávéházát, már zárva volt. Tovább menve, balról találtuk a Mohácsi-féle kávéházát. Afféle falúvégi banda ugyancsak húzta szívesen, egy kaputos ember sőt énekelt s a mellett táncolt is. Bekukkantottunk s a mellett láttunk, az városunkban nem mindennapi látványosság. Legalább 30 cigány bámulta a bánatos mulatót, a ki pezsgős üvegeket dobált az ablakhoz, majd a tükhöz s csőrömpölve hullott alá a sok üvegeserép, a bánatos jókedvnek drága romjai. Egy, a kávéházból kijövő cigánytól kédezősködtünk a mulató kiléte felől s azt a felvilágosítást nyertük, hogy most a gazda mulat bánatában, holmi családi kellemetlenség miatt. Az én vidéki barátom ezen nagyon csodálkozott s nem akarta elhinni, hogy ez hatóságilag engedélyezett kávéház. Megnyugtattam barátomat azzal, hogy a kávéház jövő hó 1-én be lesz csukva, mert hisz e prostituált helyen amugy is érthetetlen a kávéházi jog engedélyezése.

* * *

Édes Anyám, érte a jó Isten áldja:
Nem eresztett engem ki a nagy világba;
Pedig támadt vágyam nekem is, mint másnak,
— Jó, hogy korán indult őszi hanyatlásnak.
Jó, hogy korán indult... itt vagyunk azóta,
Ő a lombos tőke. én rajta a rózsá,
Ő a gyökeres fa én erős hajtása, —
Volt szegénynek érttem nagy az aggódása.

Nagy egy aggódása! attól félt, hogy látha
Valami rosz ember egyszer csak kivágna;
Vagy a gonosz szélvész hirtelen letörne,
Vagy a bánat szíja lassan megörölne.

„Maradj itthon fiam“ szolt szeliden hozzám,
— Pergő rokkájához guzsalyat is hozván, —
„Maradj itthon szépen, légy az én kis gazdám,
Eldegéljünk boldog békeségben aztán.“

„Rosz a világ látod, gyöngye vagy te arra,
Megesal, meghazudtol, fejed elcsavarja“
Nem szolt aztán többet, — szemeit lehunyta,
Mintha fárasztotta volna a nagy munka.

Hej, hogy jó szemekkel már akkor is látta,
Mért nem való fia ki a nagy világba!
Daczos, megvetett láb, — hajthatatlan lélek,
Összetörnék őt a zúgó szenvedélyek.

Még egy költeményét közlöm, mely két

Éjjeli utamból hazatérve vettem észre, hogy a vásártért körös-körül a járdák mentén fásítják. Fának valóban örvendünk, attól tartunk azonban, hogy a vásártér ősz-utczai részén gyakran előforduló angol-bur csatározások alkalmával e fiatal fák alkalmas ütleget fognak szolgálni, mert hisz köztudomású dolog, hogy városunkban az idegen vagyonnak illetén megrongálása nem ritkán fordul elő. Azt hiszem a rendőrség még idejekorán védelmébe veszi a csemetéket.

* * *

Péntek reggelre eldalolhattuk a költővel:
„Be van havazva a világ!“ Székesfejvárra be is volt havazva alaposan, mert bizony senkinek sem jutott eszébe a hóhányság, még a rendőrségnek sem, pedig, ha jól emlékszem, egy időben falragaszok hirdették a törvény kötelező erejét. Igaz ugyan, hogy most a hó nem fagygyal jött, lábtöréstől félni nem lehetett, de hát mégis jól esett volna egy-egy czirkáló rendőrt látni, a ki a törvénynek érvényét szerzett volna, ha kell büntetés árán is. Nem akarjuk Reé István főkapitányt bántani, hisz ismerjük jóindulatú törekvéseit, puritán jellemét, de hát ne sajnálja már annyira a publikumot, lépjen fel teljes szigorral, hogy a törvény végre-valahára ne legyen irott malaszt.

* * *

Hogy a törvény megtartása nem valami megszokott dolog nálunk, igazolja a Draskóczy-féle szappanfőző műhely is. Egy régebbi helyi lapban olvastam, hogy a tulajdonos köteleztetett az utczai ablak bezárására s egy oly ventiláló készülék alkalmazására, mely a műhely kellemetlen gőzét a tetőzetten át vezesse el. A ventiláló készülék megvan, de az utczai ablakok is gyakran nyitva vannak. Hol a rendőrbiztosi ellenőrzés s a rendőrség szigora? **Szemfüles.**

UJDONSÁGOK.

Lónyai né.

Csicsergő madarak szállodnak a kék
Adria virágos partja felett és megpihen-

másikkal a *Vidéki költők Albumában* is megjelent.

Búbánat és öröm.

A búbánat és öröm
Egy napon születtek.
Vadon erdő árnyas szélén
Rózsafán termettek.
Pirosarzu lett az öröm,
A búbánat halvány,
Egyik hajnal, míg a másik
Elfogyó szívárvány.

Az egyiket nyitogatta
Napnak, holdnak kelte.
A másikat bús árnyékon
Sóhajtás nevelte.
Szelid gyermek lett az egyik
A más pajkos fattyú;
Egyik csacska, fűre czinke,
Másik méla hatyú.

És beszállt a mély erdőbe
Gerliczét busítani,
Az elröppent messze rónán,
Csermelyt csobogtatni.
Hálni a kedv leszállott a
Pacsirta fészékére;
Míg a bánat felluzódott
Fellegek szélére.

nek egy messzefehérlő tündérpalotán, melyet szüntelenül csökolgat a tenger hulláma. És dalt mondanak ottan, boldogságról szólót, hirdetővén hatalmát a diadalmas szerelmek.

Mert Miramare újra a boldogság fészke lett, mint volt hajdanában, mikor a fejedelmi költő írta ott dalait szépséges hitveséhez. Azok immár megsemmisültek egy nagy tragédiában, melynek szomorú emléke azóta mindig ott kísért a fehér falak körül.

Most már nem kísért.

A miramarei fejedelmi kastélyra leszállt egy fehér galamb és áldást vitt arra a frigyre, melynél regényesebbet az írói képzelet is alig tudna kigondolni. Az özvegyi fátyol alatt, melyet a herceg-asszony tizenegy esztendőn át nemes méltósággal viselt, kigyulnak a szerelem rózsái, kivirult a boldogság virága. Illatos virág, a szemek tetsző és az érzésnek minden hurját büvésen elandalító. Miramareban, a honnan harminczhat esztendővel ezelőtt egy fejedelmi pár utrakelt, hogy császári koronával ékesítse fejét, mely korona — ah, csakhamar! — töviskoronává alakult át, most leszállt a fejedelmi trón magaslatáról Rudolf trónörökös özvegye. Letette a diadém glóriáját, lemondott rangjáról és kimagasló állásáról, hogy egészen azé lehessen, kit szívében elismert a legjobbnak és legnevesebbnak, magához méltónak ő, ki fejedelmek sarja és egykor arra volt hivatva, hogy részt vegyen nemzetek sorsának intézésében. Miramare, „tengert csodáló“ büszke fejedelmi hajlék! — ennél nagyobb csodát nem mutat neked még a tenger mélysége sem!

S nem zugsnak a harangok, nem kísérté üdvkiáltás, mint egykor, midőn először megszólalt szíve és azé lett, kit rajongó érzéssel követett hivatásának magaslatára. Csendben, Istennek tetsző egy-

Am a sötét barna felhő
Szöke bárány is lett,
S megtépte a szél éjente
A pacsirta-fészket.
Fordítottak — s emez járta
Amannak az utját,
De nyugalomuk megtalálmi
Ez uton se tudták

Ha az öröm magas bércezen
Magát elnevette,
A búbánat visszhangozva
Feljajdult megette.
Ha a bánat siránkozni
Borult sirdombjára,
A jó kedv őt kifityülte
Pintyőke módjára.

Igy hajszolták egyre egymást
Hegyen, völgyön, pusztián,
Kicsi lett a tágas földnek
Határa is aztán.
Míg végtére belevették
Magukat egy helybe:
S kergetőznek öröm és bú
Manap is a — szívébe.

Szándékosan tettem, hogy egyes részleteket, egész költeményeket kivettem a kötetből,

szerülésben ment végbe a fejedelmi asszony és a magyar gróf esküvője. Mind a ketten érezték, tudták, hogy abban a nagy boldogságban van része a lemondásnak is.

De vajjon igazán lemondás-e az, amikor a jogát követő szív jogához jut? Nem inkább kiérdemelt jutalom és annak meggyőző bizonyítéka-e, hogy van az égben egy mindent intéző és mindent megfontoló akarat, mely összeszámolja a bus sóhajokat, följegyzni a hulló könnyeket, latbaveti a nemes akaratot és végül kimondja döntését: ember küzdöttél és biztál, legyen meg érte jutalmad . . .

Ez a jutalom, ez a sokáig epedve várt, de el nem késített virága a boldogságnak, igazi meglepődést kelt mindentől, a hova egy szirma, kelyhének egy illata eljut. Az emberek összenéznek, szemükben valami különös fény csillan meg, mesébe való hangulat ringatja őket és suttogva szabadul el ajkukról a fohász:

— Áldás arra a frigyre, melyet két igaz szív kötött meg!

— **Az Örökimádás temploma.** Az Erzsébet királyné emlékére emelendő Örökimádás templom építési bizottsága felkereste Széll Kálmán miniszterelnököt, kérve őt, hogy a tempom ügyét méltassa nagybecsű figyelmére és vegye pártfogásába. Az a terv merült ugyanis fel, hogy a Rókus-kórház helyén különböző nehézségek és akadályok következtében valószínűleg nem épülhetvén fel a templom: a Gellért-hegy alján rendezendő új téren kapjon helyet a monumentális új templom. Ennek az új térnek szabályozása az eskü-téri Erzsébet királyné-híd budai oldalán fog létesülni s e helyütt a terv alkalmasan megvalósítható. — Ez ügyben kérvényt intéztek a fővároshoz. — Ezt a lépést jelentette be a miniszterelnöknek és belügyminiszternek az építési küldöttség, kérve annak támogatását. A küldöttség tagjai voltak: *Pallavicini* Ede örgrófné elnök, *Korniss, Cziráky* Lujza és gróf *Wenkeim* Frigyesné. A deputációt gróf

hogy bemutassam azt a rokonszenves poétát, a kinek a költeményei nekem s bizonyára másoknak is, a kik olvassák, örömet s kedves szórakozást szereztek. Ismertetni akartam inkább, mint bírálni. Nem akarom állítani, hogy valami rendkívüli jelenséggel van dolgunk, a mikor az ő költeményeit olvassuk, de egybevetve az olvasottakat, valamint a szerző körülményeit, a mai kisebb poéták között mindenesetre számot tesz. Van benne tehetség, vannak eszméi, ötletei, jó gondolatai s mindennekfelett, jó, romlatlan szíve, mely nem zavarodott bele a nagy város porába, füstjébe. De kiforratlan tehetséggel van dolgunk. Sok csiszolódásra, sok tanulásra, mindennek felett sok olvasásra van szüksége, hogy a jövőben maradandó alkotásra legyen képes. —

Ő maga mondja egyik költeményében:

Bánul a kar edző versenynek híjjával.

Ezt jegyezze meg a mi ismeretlen barátunk is, hogy a költői tehetség is az edző versenyben fog megerősödni, kifejledni. Én mindig örömmel látok olyan embereket, kik a megszkót, jobban mondva megunt sablonok helyett új, természetes hangokba kezdenek.

Bikói Ferencz.

Zichy János vezette a miniszter elnök elé. Széll Kálmán miniszter elnök a legnagyobb előzeteskedéssel fogadván a küldöttséget, kijelentette, hogy neki tetszik a terv s amennyiben rajta áll és egyéb akadályokba nem ütközik, szívesen támogatja.

— **Küzdelem egy kath. káplán mellett.** Jobb idők jele, hogy megértük ezt is, egy kath. pap mellett a hívek, a keresztény eszmének harcosai készek sikra szállani. A perkátai segélyegyletről volna szó, melyet egykor egy kath. káplán alakított „keresztény” czím nélkül, a mely ennek híjában elszidósodott, mint más egyebek. Az egylet e hó 8-án tartotta közgyűlést, a melyen a perkátaiak kifejezést adtak keresztény érzelmüknek, s *Lakatos* Frigyes káplánt be akarták választani a felügyelő bizottságba. A káplán amugy is már szálka volt a mélyen tisztelt izraeliták szemében a fogy. szövetezet miatt, most még felügyelő biz. tagnak is megválasztani. ez már nagy vakmerőség lett volna. Kénytelenek voltak a közgyűlést 2 hétre elhalasztani egy káplán miatt. Most a minap folytatták a közgyűlést, a melyen a keresztény érzelmük szenvedtek vereséget. A káplán 1744 szavazatot kapott az izr. pártiak 3712 szavazatával szemben. A perkátai katolikusokra nézve ez nem bukás, mert ők csak egyengetni akarták a ker. eszmék útját, s e céljukat el is érték. Tudják ők jól, hogy a fát sem vágják le egyszerre. Meglepetést okozott az, hogy a kath. uradalom kath. cselédsége az izraelita pártiakra *kényszerült* szavazni. *Győry* Teréz grófnőnek erről aligla van tudomása.

— **A Dunavölgy öntözési tervei.** Vármegyénk egy jelentékeny részének gazdasági és egészségügyi viszonyaira áldáson ható akcióba kezdett *Darányi* Ignác földművelésügyi miniszter, ki legutóbb a kulturmérnöki hivatallal elkészítette a *Dunavölgy lecsapolási és öntözési tervét*. A tervek szerint az öntözési mű közvetlen a főváros alatt, a soroksári Dunaágnál kezdődnek és Kunszentmiklósi 20.000 katasztrális hold terület öntözésére készülne, Kunszentmiklóstól, Szabadszállást és Fülöpmezőt érintve, nemkülönben Akasztót, Nádudvart, Süksödöt, is Bajánál torkolnának a Dunába s annak a vidéknek valamennyi belvizét leveleznék. A munkálatok összes költségei a szükséges kisajátításokkal 5 millió 100.000 koronára tétettek. Töketörlesztés és csatornamű évi fentartásával egy katasztrális holdra 3 korona 6 fillér évi hozzájárulás esnék. Ez a terv mezőgazdasági szempontból nagy fontossággal bír és előnyösen át fogja alakítani sok községnek szomorú egészségügyi viszonyait is. A vízjogi törvény értelmében *Beniczky* Lajos Pest vármegye alispánja az érdekeltséget legközelebb alakulásra hívja meg. A nagyszabású mű 37 községet szabadít meg belvizétől. A földművelésügyi miniszter a végrehajtó bizottságba *Faragó* Lipót miniszteri osztálytanácsost, *Józsa* László műszaki tanácsost és *Zlinsky* Elek kulturmérnököt nevezte ki. Miután a tervek kelően elkészítve vannak és a kulturművelésbe megnyert területek évi terhe sem nagy, remény van arra, hogy a közvetlen érdekeltek nem fogják meghiusítani a tervet, mely a fővárostól le Bajáig éppen a legjobb talajösszetételű földet okkupálja és évek óta a legkomolyabb terv az intenzív gazdaság kezdésére.

— **Meghívó.** A „Fejérmegyei Tanítótestület” székesfehérvári járási köre folyó évi márczius hó 29-én délelőtt 9 órakor fogja a polgári leányiskola dísztermében *tavaszi rendes közgyűlést* tartani, melyre a tagokat és tanügyi barátokat tisztelettel meghívjuk. *Tárgysorozat:* 1. Elnöki meg-

nyitó. 2. Az őszi közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 3. A központi elnökség átiratai. 4. „Volt-e gazdasági irányú ismétlő-iskola a tulajdonképeni szervezés előtt?” *Előadja: Tóth* Ferenc székesfehérvári tanító ur. 5. „Szükséges-e az egytanító, osztályon népiskolák részére külön tantervet készíteni?” *Előadja: Medgyessy* József székesfehérvári tanító ur. 6. „A tanítói nyugdíjtörvény revíziója.” *Előadja: Szirbek* József székesfehérvári vezető tanító ur. 7. *Indítványok*. (Alapszabályaink értelmében minden indítvány a gyűlést megelőzőleg az elnöknek bejelentendő). Székesfehérvárott, 1900. márczius 5-én. *Magó* Károly, járási elnök. *Hany* Mária, járási jegyző.

— **Fenyegető levelek.** A székesfehérvári káptalanhoz s a káptalan *pákozdi* gazdatisztjéhez az utóbbi időben egymásután érkeztek a névtelen levelek, melyben az ismeretlen küldő a pákozdi pusztá följújítását helyezte kilátásba azon esetre, ha az uradalom csészét el nem bocsátják a szolgálattól. *Durneisz* Sándor gazdatiszt *Szabó* Andrást, a Pákozdihoz tartozó nádásárdai vinczellért gyanúsította a levelírassal, s hogy a dolog felől megbizonyosodjék, a vinczellérel följegyeztette a nádárral tartozók neveit. Az irás teljesen megegyezett a névtelen levelek betűivel s a gazdatiszt most már jelentést tett a csendőrségnél. A csendőrök házkutatást tartottak *Szabó* Andrásnál, kire a levelek szerzősége kétségbevonhatatlanul rábizonyított, mert már régóta vizzálykodásban él a csöszszel. A levelező vinczellért följelentették a székesfehérvári járásbírósnál.

— **Halálozás.** Nagy csapás érte városunk egyik általánosan becsült fiatal polgárát *Heckenaszt* Kálmánt. Édesatyja id. *Heckenaszt* György márczius 17-én éjjel elhunyt életének 63-ik évében. Ritka jellem, a régi jó, becsületes, magyaros világnak egyik alakja hunyta le szemeit ő benne. Élénk részt vett a politikai mozgalmakban is. Mint a győri káptalan abadai birtokának bérlelője lépett föl először képviselő jelöltnek függetlenségi programmal Bár a nép rajongott érte, még sem kedvezett neki a szerencse. Az utolsó előtti cikluson a komárommegyei udvari kerületet képviselte, és mint ilyen, az Ugron-párthoz csatlakozott és mint igazi katolikus létere az egyházpolitikai ellenzékhez tartozott. Épen azért az udvari kerület többségben levő protestans választói, kik elvők fentartásával szintén a kormányhoz csatlakoztak, nem adtak neki többé mandátumot. Azóta visszavonulva élt. Az utóbbi időben mosonmegyei lakos akart lenni és Hegeghalom határában alkudozott egy birtokra. Hétfőn volt Győrött nagy részvét mellett beszen-telése és azután *Abdára*, a családi sírhelyre szállították holttestét.

— **Nem lesz drágább a kártya.** A pénzügyminiszternek az év elején kiadott rendelete, a mely az eddig használatba volt kártyák nagyobb részét kétszeres bélyegilleték alá vetette, annak idején a kártyázók között kellemetlen feltűnést keltett. Azért most örömmel fogják üdvözölni a pénzügyminiszternek újabb kibocsátott 19.067. számú rendeletét, a mely szerint azok a játékkártyák, a melyeknek fehér szélzetei, bezárólag a kártyaképet körülvevő keretvonalig, illetve a keretvonal belső szélességében együttvéve 8 milliméternél nem nagyobbak: a nem mosható kártyákra nézve érvényes illetékmérv alá vonat-dók, ha csak vizálló anyaggal fényezve nincsenek. A nagyobb szélzetekek ellátott, valamint azokra a játékkártyákra nézve is, a melynek fehér szélzetei fekete képkéret vonalnak hiányában nincsenek észrevehetőleg meghatározva, a nagyobb bélyegilleték rovandó ki. Ennek a rendeletnek, a mely ez év április 1-jén lép életbe, az a jelentőség, hogy a legnépszerűbb kártyanemek ára nem fog megrágnulni. A különbség az eddigi állapottal szemben csak az lesz, hogy a kártyanemek szélei valamivel keskenyebbek lesznek.

a kiktől félti a magyarság ügyét. Mert nem csak szavában magyar ez az újság, magyar minden ízében, hitvallása a legszélsőbb sovinizmus, a magyarság nemzeti karakterének érvényesülése az egész vonalon. A „Magyar Szó“ minden rovata olyan, hogy gazdagságban, frissességben és ötletességben egy laptársa sem veszenyhet vele, politikai hírvivata pedig valósággal szenzációs minden számban.

Nem zárkozunk el e sorok közlése előtt, vagyunk olyan önzetlenek, hogy a mellékesen fölajánlott cserepéldányra sem reflektálunk. Ezt a kis ajánlást pedig u magunk részéről még azzal egészítjük ki, hogy Bánffy ur önmagát adja ebben az újságban, hát csak vegye meg, a ki szereti. Minden számban izekre tép egy-egy ellenzéki férfiut, s kéjjel lakomázza föl az izletes falatokat. Széll Kálmánt sem kíméli, de, ez nagy és válogtott konzerv lévén, csak apró részletekben fogyasztja. Hogy pedig a „kikezdeti“ politikusok mindazonáltal még jó egészségnek örvendenek, abban leli magyarázatát, hogy ez a tobzódás csupán papirosra történik.

Felelős szerkesztő: Chay Antal.

Vasuti menetrend.

Érvényes 1899. október 1-től.

Budapest		Székesfejérvár		N.Kanizsa	
ind.	érk.	ind.	érk.	ind.	érk.
Szem. v. 6.50 reg.	9.01 d. e.	9.26 d. e.	1.40 d. u.		
Gyors v. 8.00 reg.	9.16 d. e.	9.21 d. e.	11.57 d. e.		
Szem. v. 1.30 d. u.	3.35 d. u.	3.45 d. u.	8.05 este.		
Szem. v. 4.25 d. u.	6.22 este.	6.32 este.	8.40 este.		
Gyors v. 8.00 este.	9.17 este.	9.22 este.	12.07 éjjel		
Szem. v. 9.25 este.	11.33 este.	11.33 este.	3.52 éjjel		

Nagy-Kanizsa		Székesfejérvár		Budapest	
ind.	érk.	ind.	érk.	ind.	érk.
Szem. v. 12.15 éjjel	4.16 reg.	4.24 reg.	6.23 reg.		
Gyors v. 5.47 reg.	8.27 reg.	8.35 reg.	9.53 reg.		
Szem. v.		7.05 reg.	8.58 reg.		
Szem. v. 9.30 d. e.	2.03 d. u.	2.35 d. u.	4.42 d. u.		
Szem. v. 2.00 d. u.	6.13 d. u.	6.23 este.	8.33 este.		
Gyors v. 5.03 este.	7.48 este.	7.58 este.	8.20 este.		

HIRDETÉSEK

felvétetnek

kiadóhivatalunkban

jutányos áron

(Iskola-utca 4. sz.)

!!! NEM HULL A HAJ, NINCS TÖBBÉ KOPASZ EMBER!!!

Szenzációt kelt a gyógyfűkivonatam, melyet évek hossza során át tanulmányoztam, hogy mikép lehessen meggátolni a megkopaszodást.

EXIKÁTOR

1 üveg ára 2 kor. 40 fillér.

Felfedeztem és százszoros pénzzel fizetek, ha kétszeri használat után rögtön meg nem szűnik a hajhullás, korpaképződés és mindennemű fejbőrbetegség.

Kapható gyógyszerertárakban és mindennemű illat- és piperecikk-kereskedésben.

Főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerértára, Király-utca 12. sz.

Erdélyi főraktár és vezérképviselőség: GÓTH GYULA, illat- és piperecikk nagykereskedőnél, Gyulafehérvár-Fötér.

Vidéki megrendeléseket utánvétellel azonnal eszközöl:

Egyedüli készítő és széjelküldési raktára: DOBÉ NÁNDOR uri, nő; és színházi fodrász Budapest, Nefelejts-utca 27. sz.

A

„FEJÉRMEGYEI NAPLÓ“ KIADÓHIVATALA

DEBRECZENYI GYULA könyvnyomdájában

Székesfejérvár, Iskola-utca 4. szám.

Mindennemű nyomtatványok gyors és pontos elkészítése jutányos áron.